

Hankeavustus: Vapaan sivistystyön laatu- ja Asianumero: 49/657/2024 kehittämisyhteistyöt 2024 kansalaisopistoille

Selvitys muokkauksineen tallentuu hakulomakkeen tavoin automaattisesti Opetushallituksen valtionavustusjärjestelmään, mutta tullakseen vireille on se tallennettava "Lähetä käsiteltäväksi" -painikkeella järjestelmään hankkeelle hyväksytyyn määräaikaan mennessä.

Avustuksen saaja voi muokata jo lähetettyä selvitystä alkuperäisen selvityslinkin kautta määräajan päättymiseen asti. Tällöin selvityslomaketta ei kuitenkaan enää lähetetä uudelleen, vaan muokkauksen tallentuminen varmistetaan selvityslomakkeen yläreunan lokitietokentästä.

Kun selvitys on käsitelty ja selvityksen käsittely on päättynyt, ilmoitetaan siitä sähköpostitse avustuksen saajan viralliseen sähköpostiosoitteeseen sekä yhteyshenkilöille.

Valtionavustuksen käyttöön vaikuttavista muutoksista tulee aina tehdä muutoshakemus viipymättä ja kirjallisesti. Linkki muutoshakulomakkeelle löytyy avustuspäätöksestä ilmoittaneesta sähköpostista (lähettäjä: no-reply@valtionavustukset.oph.fi). Myös yhteyshenkilöiden vaihtuminen ilmoitetaan valtionavustusjärjestelmään muutoshakulomakkeella. Avustuksen saaja on velvollinen huolehtimaan, että yhteyshenkilöt yhteystietoineen on ajan tasalla läpi hankekauden.

[Yleisohje avustuksen hakijoille ja käyttäjille](#)

Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia.

AVUSTUKSEN SAAJA

Avustuksen saaja (hankkeesta vastaava organisaatio/toimija)

Kaukametsän opisto

Hankkeen yhteyshenkilön nimi

Eeva-Maria Nivalainen

Yhteyshenkilön sähköposti

eeva-maria.nivalainen@kajaani.fi

Hankkeen nimi

Aktiiviseksi kansalaiseksi kestävä elämäntavan
koulutusten avulla

HANKKEEN TOTEUTUS

Arvioi hankesuunnitelman toteutumista (tavoitteet, toiminta ja tulokset)

5 (erinomainen)

Kuvaile hankesuunnitelman toteutumista suhteessa tavoitteisiin

Hankkeen tarkoituksena oli 1) lisätä verkostoyhteistyötä ja vähentää siiloutuneisuutta. 2) Auttaa yksilö- ja ryhmätoiminnan avulla haavoittuvimmissa asemassa olevia. 3) Kehittää ja pilotoida koulutuspaketteja kestäväan elämäntapaan, joissa mahdollistetaan OPH:n KAPOS - kansalaisen perustaidot osaamismerkkien suorituksia. Hankkeen tavoitteet on saavutettu mutta hankeyhteistyön tekeminen on painottunut enemmän koulutusorganisaatioihin ja työllisyyspalveluihin sosiaalityön ja kirkon diakoniatyön sijasta. Hankkeen aikana on pilotoitu arjen rahankäyttö ja oma talous, oma työhyvinvointi, oma osaamispolku, oma osaaminen, ryhmässä toimiminen, vuorovaikutus osaamismerkkien suorittamisen mahdollisuutta. Hankkeessa suoritettiin myös digitaitojen kokonaisuudesta merkkejä. Hankkeen aikana on myönnetty yhteensä 184 KAPOS-merkkiä. Kaikessa ryhmä- ja yksilötyössä on ollut vahva ekososiaalinen näkökulma. Pilotointien aikana on hyödynnetty aikuissosiaalityössä kehitettyä taloussosiaalityön mallia.

Missä on onnistuttu?

Hankeyhteistyö Suomussalmen Taitotehdas -hankkeen kanssa: Pilottiryhmässä ammatillisen erityisoppilaitoksen Luovin opiskelijoita, työllisyyspalvelujen asiakkaita Puolangalta ja aikuisten perusopetuksen opiskelijoita Suomussalmelta. Opiskelupilotit Teams-koulutuksina.

Kajaanin kaupungin nuortenpalvelujen Starttipajan kanssa: Pilotoinnissa on ollut mukana 17-29-vuotiaita työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Pääpaino oli elämönhallinnan ja terveellisten elämäntapojen tukemisessa sekä itsetunnon ja positiivisen minäkuvan vahvistamisessa. Tässä yhteistyössä kansalaisen perustaidot osaamismerkkit vahvistivat hakeutumista opiskelemaan tai työuran käynnistymiseen. Opiskelu lähiopetuksena.

Yhteistyömme Kajaanin työllisyyspalveluiden kanssa uraohjauskoulutusten muodossa lähiopetuksena on poikimassa uuden ESR+ hankehaun.

Hallintoyhteistyö aikuissosiaalityön (RRP3 hankkeen) ja taloussosiaalityöhön liittyvä julkaisu. Toinen julkaisumme koski vuorovaikutus ja työhyvinvointitaitoja

Missä on ollut haasteita?

Hanke suunniteltiin alun perin aikuissosiaalityön ja kirkon diakoniatyön asiakaskuntaa ajatellen. Teimme paljon hallintoyhteistyötä sekä kirkon diakoniatyön että aikuissosiaalityön kanssa mutta asiakaskunnan hankkiminen muodostui jo alkumetreillä hyvin työlääksi heidän kauttaan asiakaskunnan moninaisten haasteiden vuoksi. Tämän vuoksi laajensimme asiakaskunnan hankkimista koulutusorganisaatioiden ja työllisyyspalveluiden suuntaan. Tähän teimme OPH:lle muutosilmoituksen. Asiakaskunta pysyi samankaltaisena mutta verkostoyhteistyö laajeni koulutusorganisaatioihin. Verkostoyhteistyö aikuissosiaalityön ja kirkon diakoniatyön kanssa kuitenkin jatkui hallinnollisena yhteistyönä mm. ”satsaa ja säästä” - aikuissosiaalityön taloussosiaalityön mallin hyödyntämisessä julkaisussamme.

Mitä on opittu?

A) Hanketoiminnasta

Hankkeet muotoutuvat hankkeen edetessä. Kaikkeen ei voi etukäteen varautua mutta kaikkeen löytyy ratkaisu. Hanketyössä tulee olla joustava mieli, kyky organisoida ja reagoida nopeasti. Kun hanke on alun perin hyvin suunniteltu sen toteuttaminen helpottuu (hankkeen tavoitteet, budjetti, aikataulutus, ennakoitu riskianalyysi, toimenpiteet, tavoitellut tulokset, kohderyhmä, vastuunjako) muutoksista huolimatta. Ratkaisukeskeinen ajattelu hanketoiminnassa on oleellista. Meidän hankkeessamme tavoitteet, aikataulutus, toimenpiteet ja kohderyhmä pysyi samana. Muutoksia tuli verkostoyhteistyön organisointiin ja vastuunjakoon sekä hankkeen alkumetreillä KAPOS -merkkien mukaan ottamiseen piloteissa ja tuotoksissamme.

B) Kehittämisen kohteesta

Verkostoyhteistyön kehittämisen suhteen opimme: sosiaalityöhön on mahdollista muodostaa verkostomainen toimijayhteisö, mikä toimii suoraan työntekijätasolla, ei organisaatiotasolla. Asiakaskunta sekä sosiaalityössä että kirkon diakoniatyössä on haavoittuvaa ja osin sitoutumatonta. Verkostoyhteistyö koulutusorganisaatioiden ja työelämäpalveluiden kanssa on helpompaa. Siinäkin henkilösuhteet auttavat niiden ylläpitämisessä.

Koulutuspilottien ja koulutuspakettien suhteen opimme: Ratkaisukeskeinen opetus, narratiivisuus ja kognitiiviset lähestymistavat loivat pilotteihin toivon ilmapiiriä käytännön kautta. Esimerkkinä työhön ja urasuunnitteluun työllisyyspalveluiden kanssa yhteistyössä toteutetut ryhmät, joissa KAPOS-osaamismerkkin suorittajat oppivat mm. vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaitoja, sekä sanoittivat omaa osaamistaan. Vuorovaikutuksellisuus korostui toisten huomioon ottamisen, rakentavan palautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittymisenä.

Miten hanke on muuttanut oppilaitokseen ja mahdollisten hankekumppanien toimintaa?

Hankekumppanit ovat oppineet, että kansalaisopistoissa voi suorittaa KAPOS-merkkejä ja ymmärtävät, mitä hyötyä niistä on eri oppilaitoksissa opiskeleville haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille. KAPOS-osaamismerkit vastaavat tarpeeseen kehittää ja uudistaa osaamista elämän ja työuran eri vaiheissa. Pilotointien johtopäätöksenä voidaan todeta, osaamismerkit auttavat tunnistamaan ja sanoittamaan omia taitoja ja kehittävät kansallisesti osaamista nimenomaan haavoittuvissa asemassa oleville henkilöille. Kaukametsän opistossa KAPOS-merkit ovat kytketty ekososiaaliseen sivistykseen eli kestäväan ja hyvään elämään.

Verkostoyhteistyö on kehittynyt esimerkiksi työllisyyspalveluiden suuntaan ja uutta ESR+ hanketta suunnitellaan uraohjauksen ja KAPOS-merkkien ympärille yhteistyössä.

Miten hankkeesta on tiedotettu hankkeen ulkopuolisille tahoille?

Hankkeesta on pidetty puheenvuoroja aikuissosiaalityön verkostoissa, diakoniatyön verkostoissa, KEHU-verkostossa (KNI:n kaupungin kehittämisverkosto), Kansalaistaitoviikolla (25.8.–7.9.2025) kirjaston POP UP- tapahtumassa. KOL:n rehtoripäivillä (12.2.2026), KOL:n kestäväan kehityksen webinaarissa (30.10.2024), Meri-Pohjolan opistopiirin webinaarissa (7.4.2026). Hankkeen tuotokset ovat julkaistu EPALEssa ja niitä on levitetty KOL:n toimesta kansalaisopistokentälle.

Miten hankkeessa kehitetty toiminta jatkuu?

Työllisyyspalvelujen kanssa kehittämämme toimintamalli uraohjaukseen, mihin yhdistyvät kansalaisen perustaitojen osaamismerkkit, poikii ESR+ hankehakemuksen. Tavoitteemme siinä on lisätä uraohjauspalvelua, mihin KAPOS -merkit sisällytetään saumattomasti. Tavoitteenamme on LAKE-hankkeen myötä siis tiivistää verkostoyhteistyötä työllisyyspalvelujen suuntaan.

Ensi syksynä järjestämme uraohjausvalmennusta työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelujen asiakkaille: Kohti työelämää ja koulutusta. Koulutuksen kesto 3 kk. Koulutuksen aikana suoritetaan kansallisia perustaitojen osaamismerkeistä arjen rahankäyttö, oma osaamispolku, vuorovaikutus- merkit.

Kapos-palvelua tarjotaan LAKE-hankkeen myötä valmiina koulutuspaketteina myös eri koulutusorganisaatioihin, jotka toimivat haavoittuvissa asemissa olevien henkilöiden kanssa. Virallinen opitun tunnustaminen tekee siitä houkuttelevan koulutusorganisaatioille.

Hanke integroitui muuhun perus-/kehittämistoimintaamme

Täysin samaa mieltä

Avustus vastasi tunnistettuun tarpeeseen

Täysin samaa mieltä

Avustus mahdollisti paikallisten/hankekohtaisten erityistarpeiden huomioimisen ja toiminnan räätälöinnin meille sopivaksi

Täysin samaa mieltä

Saamamme avustuksen euromääräinen koko mahdollisti valtionavustukselle ja hankkeelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen

Täysin samaa mieltä

Jatkuuko toiminta hankekauden jälkeen?

Kyllä, omalla rahoituksella

TUOTOKSET

Hankkeessa syntyneet keskeiset tulokset ja tuotokset.

Mikäli hankkeissa tuotetaan oppimateriaalia, tulee materiaali julkaista avoimella lisenssillä ja mahdollisuuksien mukaan aoe.fi -palvelussa.

[Avointen oppimateriaalien kirjasto \(aoe.fi\)](#)

Kuvaus

Tuotos 1: Arjen rahankäyttö ja Oma talous KAPOS – osaamismerkkit, Ekososiaalinen näkökulma. Tuotoksessa on hyödynnetty Kainuun hyvinvointialueella rakennettua ”satsaa ja säästä” – taloussosiaalityön mallia, jonka saimme käyttöömmme aikuissosiaalityön verkostoyhteistyössä. Tuotosta hyödyntämällä voidaan auttaa haavoittuvimmissa asemassa olevia kestävään taloudenhallintaan ja samalla suorittaa OPH:n arjen rahankäyttö ja oma talous osaamismerkkit.

Saatavuustiedot (esim. [www-osoite](#))

Tuotos 1 on luettavissa sekä <https://epale.ec.europa.eu/fi/resource-centre/content/arjen-rahankaytto-ja-oma-talous-kapos-osaamismerkkit>

että

<https://www.expressmagnet.eu/pub/273/Arjen-rahankaytto-ja-Oma-talous-KAPOS-osaamismerkkit/#p=28>

Hankkeemme on lyhyesti esitelty <https://peda.net/kaukametsan-opisto/hankkeet/aktiiviseksi-kansalaiseksi-kestavan-elamantavan-koulutusten?session-tdid=d1796f17-494c-46df-9f85-bc209b4d9b42#uuid-e48d9b16-65f8-11ef-a0a8-428e09909083>

Molemmat tuotokset on julkaistu aoe.fi -sivustolla.

Liite

[ArjenRahankäyttöJaOmaTalousKapos.pdf](#) (Liitetty 26.5.2026 klo 10.43)

2

Muu tuotos

Kuvaus

Tuotos 2: Vuorovaikutus ja oma työhyvinvointi KAPOS-osaamismerkkit, Ekososiaalinen näkökulma.

Tuotoksessa on mallinnettu koulutuspilotteihin rakennettuja vuorovaikutus ja työhyvinvointitaitojen KAPOS -oppimiskokonaisuuksia yhteiskunta- ja sosiaalitieteeseen perustuen.

Saatavuustiedot (esim. [www-osoite](#))

Tuotos 2 on luettavissa <https://www.expressmagnet.eu/pub/273/Vuorovaikutus-ja-Oma-tyohyvinvointi-KAPOS-osaamismerkkit/#p=5>

Hankkeemme on lyhyesti esitelty <https://peda.net/kaukametsan-opisto/hankkeet/aktiiviseksi-kansalaiseksi-kestavan-elamantavan-koulutusten?session-tdid=d1796f17-494c-46df-9f85-bc209b4d9b42#uuid-e48d9b16-65f8-11ef-a0a8-428e09909083>

Molemmat tuotokset on julkaistu aoe.fi -sivustolla.

Liite

[TyöhyvinvointiJaVuorovaikutusKAPOS.pdf](#) (Liitetty 26.5.2026 klo 10.44)

SELVITYS TALOUDESTA

Avustuksen saajan on järjestettävä kirjanpito kirjanpitolaissa ja -asetuksessa säädetyllä tavalla. Kirjanpito on järjestettävä siten, että avustuksen käyttöä voidaan seurata kirjanpidosta luotettavasti omalla

kustannuspaikalla.

Hyväksyttäväksi kustannuksiksi katsotaan avustettavan kohteen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset kustannukset, jotka kirjanpitolain ja -asetuksen sekä hyvän kirjanpitolain mukaisesti on kirjattava avustuksen käyttäjälle kuluiksi.

Valtionavustuksen kokonaiskustannuksiin hyväksytään hankkeesta aiheutuvat välittömät kustannukset sekä organisaation muista kustannuksista ne kustannuserät, jotka voidaan suoraan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kirjata menoksi. Vain todellisiin ja toteutuneisiin kustannuksiin perustuvat menot ovat hyväksyttäviä. Laskennallisia ja prosentuaalisia kustannuseriä, jotka eivät perustu välittömästi hankkeesta aiheutuviin todellisiin menoihin ja jotka olisivat syntyneet ilman kyseistä hanketta, ei hyväksytä valtionavustuksella rahoitetun hankkeen kustannukseksi.

Valtionavustuksen saaja on velvollinen oma-aloitteisesti ja viipymättä palauttamaan virheellisesti tai perusteettomasti saamansa valtionavustuksen tai sen osan sekä muista syistä käyttämättä jääneen avustuksen.

Palautuksessa tulee viitteenä mainita: "avustuspäätöksen asiatunnus + palautettu avustus (€) + maksettu korko (€)".

Mikäli palautuksia maksetaan useista valtionavustuksista, tehdään jokainen palautus omana erillisenä tilisiirtona.

Palautusohjeet ja korkolaskuri

Olen lukenut avustuksen palauttamiseen liittyvät ehdot ja sitoudun noudattamaan niitä.

Kyllä

Avustusta on jäänyt käyttämättä ja olemme palauttaneet/palautamme avustusta.

Ei

Mikäli avustusta on jäänyt käyttämättä, kirjoita alla olevaan kenttään palautettavan avustuksen euromäärä ilman korkoja (vastauskenttään vain numeroita)

Mikäli avustusta on jäänyt käyttämättä, kirjoita alla olevaan kenttään palautettavan avustuksen euromäärä (vastauskenttään vain numeroita)

Hankkeen talous selvitetään koko rahoituskaudelta hankkeen alkamispäivästä hankkeen päättymispäivään.

Ajanjakso, jolta toteutuneet menot raportoidaan (pp.kk.vv-

Sekä tämän lomakkeen toteutuneiden kustannusten taulukossa että hankkeen kirjanpidossa tulee esittää hankkeen kokonaiskustannukset, joihin luetaan omarahoitusosuus, myönnetty avustus, hankkeelle kirjatut menot, hankkeesta saadut tulot ja muilta saadut rahoituserät. Oheisen taulukon sekä liitteeksi lisättävän kirjanpidon lukujen tulee täsmätä.

HANKKEEN TALOUS

Toteutuneet menot	Selite, lyhyt kuvaus	Yhteensä €
Henkilöstömenot	Henkilöstön palkat ja sivukulut	56920 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Kirjallisuus	32 €
Laitehankinnat		0 €
Palvelut	Henkilöstön matkakulut	214 €
Vuokrat		0 €
Matkamenot		0 €
Muut menot		0 €
Menot yhteensä		57166 €

TULOT

Hankkeesta saadut tulot	0 €
	0 €

HANKKEEN MUU RAHOITUS

EU-rahoitus	0 €
Muu julkinen rahoitus	0 €
Yksityinen rahoitus	0 €
Muu rahoitus yhteensä	0 €

Mahdollisia muita lisätietoja Opetushallitukselle

Kirjanpidon pääkirja

Muut liitteet (esim. yhteishankkeen kumppanin kirjanpito)